

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacræ
Theologiæ Professoris, Cvrsus Philosophicvs Vniversvs**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Dispvtat. VIII. De natura subsistentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

*Uno Hypo-
statica est
substantia.*
Si extra conceptum unius alicujus rei, & illi accidat, sed debet esse extra omnem rem simpliciter & absoluē dictam, & non spectare ad illius constitutio- nē, & primum ejus conceptum, ipso facto enim quod hoc prestat, est substantia saltem incompleta. Hac de causā, unio Hypostatica est substantia, nam Verbum Divinum non facit unum per accidens cum Humanitate Christi, sed unum per se, alioqui Christus esset unum per accidens. Licet ergo Verbum non egeat Humanitate, nec unione, ipso factō tamen quod unio sit de primo conceptu & constitutione alicujus rei simpliciter dicta, est substantia: unio autem Hypostatica est de constitutione, & primo conceptu Christi. Unde quamvis dici aliquo modo possit unio accidere Verbo, sicut & Humanitati, non tamen est respectu illorum accidens physicum, sed tantum accidit, tam Metaphysicum, id est, est aliquid extra esse entia Verbo, quam illorum conceptum, nihil autem est accidens physicum, de quo hic loquimur, nisi quod est extra conceptum & constitutionem, non unius alicujus rei, sed omnium.

IX. Hinc inferatur, nullam actionem, quae sit tantum

actio, esse substantiam. Ratio videtur clara: nulla enim actio est de constitutione rei simpliciter dicta; Nulla actio, esto enim requiratur necessariō ad illius productio- nē, nec esse res ulla possit sine actione aliquā ejus productivā, sicut nec sine ubicatione & duratione, hæc tamen non sunt de intrinseco illius rei conceptu & constitutione, sed illi extranea.

Dixi nullam actionem esse substantiam, quae sit a- ctio tantum: si enim actio educit formam materia- lis esset simul unio informationis tunc esset substan- tia, non quā actio, sed quā Unio; sub hac enim ratio- ne spectaret ad primam constitutionem & conce- ptum rei simpliciter dicta, cum de primo conceptu cuiusvis compositi, ut dixi, sit unio. Hoc autem mo- do etiam ubicatione & duratio possent esse substantia, si nimis unio aliqua informationis esset sua ubi- catio. Et certè dubitari non debet actiones illas in Divinis, seu Relationes, quibus Pater producit Fi- lium, Pater & Filius Spiritum Sanctum, esse sub- stantias, cum sint realiter identificatae cum illis Per- sonis.

X.
Actio, quae
similiter
unio infor-
mationis,
fore sub-
stantia.

*Uno Hypo-
statica ali-
quo modo
accidit, tam
Metaphysicum,
illorum concep-
tum, nihil autem
est accidens physi-
cicum, de quo hic
loquimur, nisi
quod est extra
conceptum &
constitutionem,
non unius alicujus rei,
sed omnium.*

Hinc inferatur, nullam actionem, quae sit tantum

DISPUTATIO VIII.

De naturā substantie.

SECTIO PRIMA.

Premittuntur nonnulli ad substantia natu- ram cognoscendam requisita.

I. Prima substantiae proprietas est substantia. **S**ubstantiam tanquam primā illius proprietas sequitur substantia, res enim, per se loquendo, debet prius perfici substantia sua perfe- ctione, & proprietate, quam accidentalē: cū ergo substantia sit quid substantiale, ut disputatione pre- cedente ostensum est, primā sibi inter substantiae proprietates locum vendicat, qua de causā illius di- lassionem immediate substantia subiiciemus.

II. Substantia. **C**ertum imprimis est, quicquid reclamat aliqui, substantiam distinguere ab existentiā substantiae, existentiā siquidem substantiae non distinguitur ab il- lius existentiā, ut ostendit disp. 5. cū tamen substantia ab substantiā distinguiri certum sit, Verbum enim divinum assumptis substantiam naturae humanæ, non tamen assumptis illius substantiam, sic enim in Christo esset duplex persona, creata scilicet & increata, quod tamen salva fide dici non potest.

III. Humanitas Christi nec existit nec existere pos- sit per ex-
istentiam Verbi. **L**icet verò auctores illi confor- mante ad sua principia respondeant humanitatem assumptam non solū amississe substantiam propriam, sed etiam existentiā, & sicut substantia per substantiam Verbi, ita etiam existere naturam humanam Christi per Verbi existentiam: hoc inquam licet afferant, non tamen satisfacit, falsum namque est humanam Christi naturam existere per existentiam Verbi: ut enim omittam impugnationes Theologicas, quæ multæ passim congeruntur ab auctoriis contra hanc sententiam, sic eam nunc impugno, si natura humana Christi existat per existentiam Verbi, ergo quando producebatur illa natura nihil producebatur secundum adversarios, non existentia, quia est existentia increata Verbi: ut volunt, hæc autem & fuit ab aeterno, & produci non potest per actionem creatam: nec etiam producitur humana natura, produci enim illam est juxta hos auctores produci existentiam, per quam existit, sed non producitur hæc existentia illa, ut jam ostensum est, ergo nihil producitur.

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

Dices, produci unionem quā unitur humanitas existentiā Verbi. Contrā primō, adversarij enim com- muniter negant unionem distinctam ab extremis. Contā secundō, idem argumentum fieri potest de humanita- essentiā & existentiā hujus unionis, hæc enim unio tem, & ex- vel existit per existentiam Verbi, vel non, si ita, ergo substantiam est eadem difficultas de unione, ac de humanitate, Verbi. quā unitur si non, sed habeat propriam existentiam, quidni ergo & humanitas habebit suam? Deinde ut dicatur res produci non sufficit quod unio aliqua producatur, sed produci debet ipsa rei existentia. Quod argumentum latius prosequutus sum in Physis d. 9. l. 1. dum de existentiā materiae. hujus a-

Secundō ad clarius procedendum in totā hac materiā, explicandæ sunt quædam voces, quæ ubi que hic recurrunt, nempe *Essentia*, *Natura*, *Substantia*, *Personalitas*, *Suppositum*, *Persona*, *Hypostasis*, cande- quarum differentiā ad recte hic philosophandum est accuratissimē observanda.

III. **E**ssentia ergo est primus cuiusque rei conceptus. In hoc ab ea differt natura quod dicat ordinem ad opera- tiones, ac proinde, ut alibi notavi, dicitur *Natura* & quomodo quasi *naturam*, quod indicat græcum verbum φύσις, differat a φύσιν vel φύσιον, quod nasci, pullare, vel germinare significat. Hinc Aristoteles in lib. 2. phy. natu- ram definit *principium motus & quietis*, quod opera- tionem seu productionem denotat.

Substantia notionem jam dedimus disp. præcedente, nempe quod constituit rem propriè dictam. Notandum tamen has voces, *Substantia*, *Essentia*, *Natura* sive con- fundi. *Essentiam* enim frequenter vocamus *Naturam* & è contrā, in Divinis enim dicunt Theologi esse u- nam *naturam*, & unam *essentiam* communem tribos personis. Item *substantiam* subinde confundimus cum *essentiā*, ut cū dicitur albedinem esse de substantiā albi, lucem de substantiā lucidi &c.

Substantia (ut omittamus grammaticas vocis accep- tiones, quæ videri poterunt apud P. Hurt. hic & alios) est *ultimus terminus & complementum Naturæ, & Personalitatis, & Hypostasis*: idem cum Personalitate, cuius hæc naturam & con- ceptum formalem inquitimus: de qua proinde plu- ra dicentur infra. Idem autem significat apud Græ- cos τοπος, quod *substantia* apud latinos: & licet

III. **D** d 2

non-

nonnulli ex sanctis Patribus pro eodem aliquando usurpant *impostor* & *sciam*, quā de causā admittere in Deo tres *impostor* recusarunt, ne tres enim *sciam* in eodem admittere viderentur, & consequenter Filius in divinis non esset *impostor* Patri, sed solum *sciam*, id est, non ejusdem, sed similis naturae, quod sonat distinctionem naturarum, cū nullum simile sit idem: quod tamen salvā fide dici non potest.

IX.
Concedit
Deo per
tres Hypo-
stases, sicut
tres Person-
alitates.

Si tamen per *impostor* intelligatur sola personalitas, seu id tantum quod additur naturae tanquam ultimum complementum substantiale, & terminus illius, non est cur quicquam ducat sibi religioni concedere tres hypostases, seu personalitates in divinis, cū vox *hypostasis* non significet naturam nec essentiam. Est ergo hypostasis seu substantia id quod superadditur humanitati ex. gr. ut constitutus hominem seu personam humanam, nec enim sola humanitas est homo, seu persona humana, sic enim, ut dixi. Verbum assumpsisset hominem, & Personam humanam, & consequenter essent in Christo duæ Personæ, creata altera, altera invenia, cui tamen refragatur fides.

X.
Suppositum
varie sumi-
tur.

Suppositum aliquando sumitur pro eodem ac *substantia*, communiter vero accipitur pro toto, seu composito ex natura & substantia: unde latius patet *suppositum* quam *Persona*, cum *suppositum* significet quodvis compositum constans ex natura & substantia, sive natura illa sit rationalis, sive irrationalis; nec enim homo tantum & Angelus, sed equus, leo, lapis & cetera irrationalia, & inanimata sunt *supposita*, non tamen persona, hæc quippe soli competit composito ex subiectu & natura rationali, Angelo nimirum & homini, atque etiam Deo, licet propriè non sit compositum, cū personalitas in eo à natura non distinguitur.

XI.
Persona est
rationalis
natura in
divina
substantia.

Definitur protinde *Persona* à Boëtio lib. de duabus naturis quod sit *rationalis* *natura* *individua* *substantia*, id est naturæ intellectualis. Videatur P. Hurt. d. 11. Met. s. 1. §. 3. & 4. ubi acriter objurgat Vallam Grammaticum, quod Boëtium reprehendat, tanquam parum latine hanc *Personæ* vocem ac ratione usi pantein, cum *Persona*, inquit Valla, non hoc sed larvam significet. D. sendit tamen Boëtij acceptiōem P. Hurt. ex prima latinitate authoribus, scilicet Ciceronem legisse ostendit. Sed de hoc satis.

XII.
Quid hic
intellexerit
Aristoteles
per primam
substantiam.

Magna hic est lis de nomine, circa mentem Aristotelis, utrum scilicet idem apud ipsum sit *suppositum* & *prima substantia*. Si per *suppositum* intelligatur illud, quod nos jam intelligimus, nempe natura substantia, certum videtur Aristotelem per primam substantiam non intellexisse *suppositum*, cū substantiam non notit. Unde Aristoteles per primam substantiam intellexit solum substantiam completam, ut distinguitur contra incompletam phisicè, sive animam, materiam primam, & formas materiales ait non ponit per se in praedicamento, sed solum substantias completas, hæc autem sine substantia non sunt *supposita*, nec enim humanitas est *suppositum*, sed homo, seu natura substantia.

XIII.
Partes con-
positi sub-
stantialis
non sunt
suppositum.

Partes ergo compositi substantialis non sunt *suppositum*, nec *Persona*: neque enim anima rationalis est *Persona*, nec anima equi, aut materia *suppositum*, ut eis sit persona vel *suppositum*, debet esse individua seu prima substantia, id est, natura omnino completa & integra. Natura autem hic non accipitur sicut in phisicis, secundum illam quippe naturæ acceptiōem partes sunt natura, materia videlicet & forma, non totum: hic autem per naturam intelligimus totum, vel simplex, ut est Angelus & cœlum, vel compositum ut sunt homo, equus, leo, lapis, &c.

SECTIO II.

Vtrum substantia distinguitur à natura, ubi
an sit quid positivum.

NON est disputata olim à Philosophis hæc quæstio, ad substantię quippe cognitionem cœcū. Inter solos tiebat antiquitas, nec eam oculatissimus etiam natura Christianos scrutatur Aristoteles agnoscit. Nec mirum, cum enim disputatur solis principiis fidei innotescat, ex mysterio scilicet *hæc quæstio*. Incarnationis; cū hoc antiquos philosophos latet, eosdem etiam lateret substantia necessaria est. Inter Christianos ergo solos agitatur hæc controverbia, quorum proinde diversa hæc de re placita recensēbimur.

Durandus itaque in I. d. 34. q. 1. ait substantiam, etiam in creatis non distingui realiter à natura magis quam in Divinis, ubi personalitates seu substantias cū Naturā Divina identificari certum est. Contraria tamen sententia est omnium aliorum Theoretarum, præterquam Cajetani qui I. p. q. 5. a. 1. Durandus distinguunt substantiam à natura.

Impugnatur vero hæc sententia primò, quia si in deum in re sit humanitas & homo, seu natura humana & persona humana, ergo cū Verbum Divinum tunc enim assumptum naturam humanam, verè etiam & realiter Verbum assumpit personam, & consequenter sicut in Christo sunt duæ naturæ, ita & erunt duæ personæ, scilicet substantiam est contra Concilia, & fidein.

Impugnatur secundò, si à parte rei & realiter sunt idem homo & humanitas, & solum differant secundum contrarium diversum modum concipiendi & significandi, ergo hæc di, concretè videlicet & abstractè, sicut Ens & Entitas, ut vult Durandus, ergo sicut hæc propositio est vera, & de fide Homo est Deus, i. a. hæc erit vera humanitas & humanæ natura est Deus: sicut utraque hæc Deus, propositio est vera, Ens est à parte rei, entitas est à parte rei, cū tamen hæc propositio humanæ natura est Deus sit falsa, ergo homo & humanitas, seu humanæ natura non sunt idem realiter & à parte rei.

Vidit has difficultates acutissimas noster Scotus: quare aliam philosophandi rationem instituit. Ait ergo substantiam necessariò aliquid superaddere naturæ, & non esse idem hominem & humanitatem, ut confiteatur id tamen quod substantia superaddit naturæ docet non esse quid positivum, sed solum negativum. In 3. itaque d. I. qu. 1. ait Scotus *suppositum* superaddere naturæ duplē negationem; alteram aptitudinalis dependentia, seu quod ex natura suā perat non dependere ab alio tanquam à *supposito*, alteram actualis dependentia, & consequenter at humanitatem Christi, licet unita Verbo retineat adhuc negationem aptitudinalis dependentie, perdere tamen negationem actualis, cū actu pendeat à Verbo, cui unitur, & consequenter amittit propriam substantiam: & hoc modo inquit salvantur difficultates contra opinionem Durandi jam propositæ. Scotum huc in parte sequitur tota penè illius schola.

Hæc sententia, quamvis plausibilis, si tamen duas has negationes penitus intueamur, non videtur uliqueque vera. Et primò, negatio illa aptitudinalis dependet non magis videtur esse negatio quam non differentia irrationalis, quæ licet negationem sonet, fieri de tamen verā negatio non est, sed differentia positiva: sic negatio hæc aptitudinalis dependentie nil a negatione. Iiud est quam ipsa entitas cuiusque naturæ habentis positivam ineptitudinem & repugnantem naturam ut unatur alteri tanquam *supposito*, ergo nil operis negatione superadditam, sed hæc positiva repugnantia & ineptitudo sufficit. Deinde inquiror cuius

rei sit hæc negatio? Dices, aptitudinis naturalis ad dependendum ab altero tanquam à supposito. Contrà, hæc aptitudo est impossibilis, ergo negatio hæc est negatio rei impossibilis & chimæra, ut in simili ostendit in Log. d. 19. f. 2. de negatione identitatis dum de distinctionibus. Ac proinde non video cur ponant hujusmodi negationem de conceptu substantiæ, vel suppositi.

ter; quæ enim est major ratio, præsertim cum funda-
mentum quod habemus ad subsistentiam astru-
dām defumatur ex Divinis, & subsistentia creata sit
participatio subsistentiæ divinæ, unde & eadem de-
finitio juxta omnes convenit personæ creatae & in-
creatae, nempe quod sit rationalis natura individua
substantia.

Obijices primò: Nullum est fundamentum in scriptura aut Patribus ad statuendum subsistentiam in positivo, ergo male èam statuimus in positivo. Contrà, nullum etiam est fundamentum in scripturā aut Patribus ad illam statuendam in negativo, ergo sumiliter male statuitur in negativo. Resp. Ergo ex Conciliis & Patribus ratione mysterij Incarnationis solum haberi debere dari aliquam subsistentiam, in quo verò consistat, in positivo scilicet an negativo. Patres non disputant, sed Philosophis, quorum interest, disquirendum relinquunt. Nos ergo ob argumenta, tum hac, tum præcedente sec. allata, eam statuimus in positivo, tanquam quid rationibus philosophicis conformius, multoque, meo iudicio, clarius hac in re præcedimus, quam ij, qui eam negationibus involvunt.

Ado tamen non leve ex Conciliis ad hoc desumus
fundamentum, nec enim, ut dixi sec. praecedente, n. V.
Ex Conciliis deducuntur sub-sententiam
7. opus erat convocare Generale Concilium ad pro-
bandum humanam naturam habentem unitatem ad
Verbum non carere hac unitate, seu solent habentem consistere in
lucem non habere privationem lucis. Quid, inquam, positivo.
opus hoc in re definitione Concilij, cum res æquæ
clara sit, ac solent meridie lucere.

SECTIO III.

*Subsistentia non consistit in negativo,
sed positivo.*

I. **D**icendum, subsistentiam superaddere naturae ali-
substantia superaddit. naturae ali-
quid positum.
quid, non negativum sed positivum. Hæc sen-
tentia, inquit, P. Oviedo, exceptis auctoribus circa-
tis, est communis omnium doctorum. Eam tenet
Bannez 1. p. q. 3. a. 2. d. 1. Capreol. 3. p. q. 4. a. 2. d. 4.
concl. 2. afferens eam esse communem Thomista-
rum; Suarez d. 3. 4. Met. 1. 2. n. 20. Vasq. to. 1. in 3. p.
d. 3. 1. c. 6. afferens esse conformem modo loquendi S.
Thomæ 3. p. q. 2. a. 2. & 1. p. q. 3. a. 3. Valent. to. 4.
d. 1. q. 4. punc. 2. Albertin. de prædic. substantia c. 3.
q. 7. Hurt. h̄c d. 11. f. 3. Arriaga h̄c d. 4. f. 11. nu. 90.
Oviedo h̄c cont. 6. p. 2. n. 6. & alij. Imò eiqueque
procedunt aliqui, præsertim Suarez & Valentia, ut
sententiam supra dictam de subsistentiâ considente in
negatione, non penitus à censurâ immuné judicent.

II. negatione, non peintus a certa iunctura iudicentur.
Ratio est, quia persona in creatis est et non in natura, et non est nisi per se, sed per accidens.
Hanc conclusionem fatentur omnes naturali ratione convinci non posse, cum subsistentia sola fide nobis innotescat: prater dicta tamen sectione precedente suadetur primo, quia subsistentia secundum omnes est complementum & perfectione naturae, hoc autem sonat aliquid positivum. Secundo, quia aliquid suppositum seu persona in creatis est et non in natura, ex negatione enim & Ente positivo non constituitur unum per se.

III. Tertio à paritate rationis ex subsistentiā increata,
Subsistētā personalitātē namque in Divinis sunt quid positi-
divina con- ym, nec enim Personæ Divinæ constituuntur ne-
fisiit in pos- gationibus, cum Verbum Divinum assumens natu-
ritivo, ergo ram humanam, verè eam sibi uniterit, ergo natura
Ehmanuā humana non unitur tantum negationi realiter à Ver-
bo distinctæ, ergo à paritate rationis in creatis idem
continget, & sicut natura Divina subsistit, & reddi-
tur incommunicabilis per aliquid positivum distin-
ctum virtualiter ita natura humana redetur incom-
municabilis per aliquid positivum distinctum reali-

Objicies secundum: salvatutem sufficientem conceptus VI.
subsistente per negationem, ergo non est opus quid. *Non salvatur conceptus subsistente in negatione.*
quam ibi statuere positivum superadditum. Resp.
negando antecedens, tum quia subsistencia creata
est participatio divine, quæ est quid positivum: tum *negatione.*
quia subsistencia est complementum quoddam, or-
natus, & perfectio naturæ: tum ob alias rationes &
in impugnatione prioris sententia suprà se. præce-
dente, & huc in probatione nostrâ positas.

Objicione tertio: humanitas Christi assumpta fuit VII.
a Verbo cum omni entitate positiva, quæ ipsi natura
rà suâ debebatur: unde S. Damascenus l. 3. c. 6. ait *sequi subseq-*
Verbum assumpsisse omnem rem, quām in humanā naturā *flemiam*
plantaverat, ergo quācunque in ipsā est entitas positi- *fuisse à ver-*
bo assum-
tiva debebat assumiri, alioqui omnem rem in ea exi- *ptam.*
stentem non assumpsisset. Contrà, etiam Concilium
Trid. s. 1. c. 2. definit substantiam panis destrui
manentibus panis speciebus, seu accidentibus, & ta-
men certum est non manere ubicationem panis &
durationem. Sicut ergo hic intelligi debet Concilium
de accidentibus tantum absolutis, ita ibi intelligi po-
test S. Damascenus de omni re quām plantaverat in
naturā seu essentiā, id est, de omni re quæ intrinse-
cè constituit essentiam, totam scilicet humanitatem,
quod conforme est alii Patribus, & Theologis di-
centibus Verbum assumpsisse humanitatem, non
hominem.

Objicies quartò: si subsistētia sit quid positi-
vum, humanitas Christi jam unita Verbo, est in statu
violentio, utpote naturali suā perfectiōne orbata.
Resp. negando sequelam, tunc enim solum aliquid
est in statu violentio ex ablatione alicujus perfectiō-
nis naturalis, quando aliunde non suppletur per alt-
itudinem, vel innotis perfectionis, prioris loco
datum: hīc autem infinites perfectiōis subsistit hu-
mana natura per subsistētiā Verbi, quām subsi-
stet per propriam.

Hinc infero non solum substantiam hominis
distingui ab illius natura, sed substantiam etiam
rerum irrationalium, utpote quæ non sunt magis
simplices sub hac ratione quam homo. Angelos et
Angeli et id
habent sub-
sistentiam
distinctam.

jam habere subsistentiam distinctam videtur probabilis, tum argumento ducto ab homine & anima rationali, quæ in triduo mortis mansit unita hypostaticè Verbo: tum quia sicut non potest creatura esse sua operatio, ita nec sua subsistentia, ut ait S. Tho. hæc enim simplicitas videtur peculiaris Deo: tum demum suadetur ex loco illo S. Pauli ad Hebræos c. 2. v. 16. ubi de Deo ait *Nisi quām apprehendit Angelos, sed semen Abrahæ*, hoc est ut communiter exponitur, non sibi univit hypostaticè naturam Angelicam, sed humanam: qui locus probabiliter suadet intentum.

S E C T I O N I V.

Quis sit effectus formalis subsistentia.

I.

Nullibi major vel opinionum diversitas, vel confusio, quæ in hac quæstionē, ita ut vix quidquam certi sit in quo pedem figere possimus, quod ex hujus rei obscuritate provenit, utpote quæ ex sola fide innoteat, natura quippe nullum præbet illius indicium.

II.

1. *Sent. docet effectum subsistentie esse reddere rem independentem à subiecto.*

Prima ergo est nonnullorum opinio effectum formalem subsistentia in hoc consistere, ut reddat naturam quam afficit independentem à subiecto sustentationis. Sed contraria primò, formæ materiales, ut potest videbimus sec. 9. n. 7. habent suam subsistentiam, & sanguis fuit assumptus à Verbo (licet secundum probabilem sententiam non vivat saltem anima rationalis) quod etiam de unguibus & capillis verum est, nullus tamen dicit has formas in corpore Christi creari. Conträ secundò, Angelus est essentialiter independens à subiecto, ergo non est cur ad hoc indigat subsistentia distincta. Tertiò, ipsa subsistentia educitur ex potentia alicujus subiecti, ergo non dat subiecto suo denominationem, & effectum formalem independentem à subiecto sustentationis: sicut propteræ non potest generatio reddere terminum suum independentem à subiecto. Quartò, quia jam idem est effectus formalis subsistentia, & creationis, quod nullus concedet.

III.

2. *Sent. vult effectum subsistentie esse reddere naturam in se sistentem.*

Rejicitur.

Secunda aliorum sententia est, qui cum P. Vasquez affirmant effectum formalem subsistentia esse reddere naturam in se sistentem. Sed contraria, nam per naturam in se sistere, vel intelligent non posse eam communicari alteri naturæ, vel non posse comunicari alteri supposito: non primum, natura enim quævis, Angelica ex gr. est ex natura suâ sistens in se hoc sensu, id est, non communicabilis seu non universalis alteri naturæ, nec enim uniri potest natura Angelica humana, nec humana equina, aut leonina, ergo ad hoc non indiget aliquo distinctio. Nec etiam secundum, nempe reddere naturam incomunicabilem alteri supposito, seu naturæ subsistenti, nîl enim vetat naturam terminatam unâ subsistentia terminari aliâ, sive propriâ, sive alienâ ut ostendemus sec. sexta.

IV.

3. *Sent. ait effectum subsistentie esse impedire ne res sit in alio tanquam in composito.*

Varie refel. litar. hec sententia.

Tertiò dicit aliqui effectum formalem subsistentia esse reddere rem ita per se existentem, ut non sit in alio, tanquam in composito quod constituit. Sed contra primum, ergo non est cur Angelus habeat subsistentiam, cum non egeat aliquo per quod redatur ita per se existens, ut non possit esse in alio tanquam in composito, ex natura enim suâ non potest constitui compositum, nec ad hoc ullam dicit aptitudinem, sicut dicunt materia & forma, sed positivam repugnantiam. Contraria secundò, idem argumentum à fortiori urget in Deo, unde nullam habere debet subsistentiam. Contraria tertio, anima rationalis etiam unita corpori subsistit, sicut & materia, immo & omnes formæ materiales, ergo effectus

formalis subsistentia non est ita reddere rem per se existentem, ut non sit in alio tanquam in composito.

Contraria quartò, nam singulæ partes, singuli palmi v. g. aquæ in mari vel fluvio habent suam subsistentiam, & tamen uniuntur aliis partibus, ergo subsistentia non reddit aliquid incomunicabile alteri tanquam composito. Dicere autem, ut nonnulli aint, quando gutta aquæ, ut in pluvia unitur mari perire semper totam subsistentiam & guttæ illius, & maris, videtur omnino gratis dictum, nulla enim hujus rei assignari ratio potest, nisi petendo principium. Deinde non solvit difficultatem, adhuc enim pars illa unita habet subsistentiam, & tamen est in composito, ergo effectus subsistentia non est reddere rem incomunicabile alteri tanquam composito.

Nec dici potest effectum formalem subsistentia non esse reddere rem incomunicabilem composito *Idem ostendit in integrali, sed tantum substantiali, ac proinde sermonem non esse de parte integrali, sed substantiali, substantiali.* materia scilicet & formæ: Contra enim est, idem namque formari potest argumentum in iis, nec videtur cur anima rationalis quando denuo unitur materia, perdat priorem subsistentiam. Deinde anima unita subsistit, saltem per subsistentiam totius, & tamen est in composito, ergo. Quod si dicas animam, dum est in hoc composito non posse uniri alteri, sic nec potest, licet non haberet subsistentiam. Tandem, subsisteret secundum hos auctores est in se & per se sistere, sed non minus huic conceptui obest quod communicetur composito integrali, quæ substantiali, ergo.

S E C T I O N V.

Rejicitur quartus modus explicandi effectum formalem subsistentia, & resolvitur quæsto.

Quartò affirmant alij effectum formalem subsistentia esse reddere naturam incomunicabilem alteri tanquam supposito, id est, tollere illius *4. Sent. ostendit in differentiam in ordine ad alia supposita & subsistentias alienas, ut scilicet non possit, dum habet nascabilem hanc, ab iis terminari. Contraria, non est cur ibi de alteri tantum quidquam ad tollendam differentiam, ubi nulla posse est, sed non habet natura differentiam ut uniat alteri supposito, aqua ver. gr. ut uniat igni, vel homo angelo, aut illius subsistentia, ergo &c.* *Rejicitur.*

Dices, tolli saltem differentiam, quam subiectum habet ad aliam ex propriis subsistentiis, & *Nec dici hunc esse effectum formalem subsistentia.* Contraria, non est tollere illius *4. Sent. ostendit in differentia formæ, sed quasi effectus transcendentis omnium, sic aliam ex enim dicere quis posset effectum formalem caloris subsistentiis ut unum, vel ut octo, esse tollere differentiam subiecti ad alium calorem ut unum, vel ut octo, cum esse duo simul ejusdem rationis in eodem subiecto naturaliter non possint, & sic de aliis qualitatibus absolutoris. Idem est in ubicatione, & formis respectivis, dicere enim quis eodem modo posset effectum formalem ubicationis esse tollere differentiam subiecti ad aliam ubicationem in eodem loco, cum plures ibi sint possibiles, sed simul incompensibiles. Sicut ergo nullus ad hanc solummodo differentiam tollendam assignat formam aliquam, nisi alius quipiam sit illius finis, ut in ubicatione determinare ad hoc spatium, potius quam ad illud &c. ita nec in subsistentia hoc solum sufficit ad effectum illius formalem.*

Dices secundò, non addi subsistentiam, ut tollat naturalem differentiam in ordine ad alterum suppositum, ubi enim non est naturalis differentia, ut dictum

Dices sub-sistētia tollit indif-frensiā ad-habendum aliam sub-sistētiam supernat-uraliter.

Resp. sub-sistētiam primariō respi-care res intra ambi-tū naturae.

dictum est suprā in impugnatione hujus sententiæ, non est cur tollatur, sicut si Petrus non posset esse nisi in uno loco, non est cur daretur ei ubicatio distincta, nec cur detur oculo qualitas, quæ ipsum impedit a receptione auditionis. Datur ergo subsistētia ut impedit quo minus naturæ, non naturaliter, sed supernaturaliter uniatur alteri supposito. Contrà primò, postea enim videbimus utrum natura habens propriam subsistētiam non possit divinitus terminari simul aliena. Contrà secundò & præcipue, subsistētia enim est conaturalis proprietas, conaturaliter naturæ debita, ergo ex primario suo conceputu dicere solum debet ordinem ad res intra ambitum causarum naturalium, nec respicit primariò Deum ut auctorem supernaturem: quævis enim forma naturalis habet effectum naturalem sibi proportionatum, & respicit directè solas naturæ leges, nec peculiari modo respicere potest ordinem supernaturem, saltem tanquam præcipuum quasi solum intentum, quod tamen h̄c contingere.

IV. Dicendum ergo, munus & effectum formalem subsistētia esse ut sit ultimus terminus & complementum naturæ. Hoc probatur primò ex sanctissimâ Trinitate, ubi tres illæ subsistētiae idem reperiuntur, ut ultimè terminent, & compleant naturam Divinam, ergo & in creatis simile quid debet reperiiri, præsertim cùm, ut dixi, totum fundamentum quod habemus ad astraēdām hujusmodi subsistētiam, desumatur ex fide. Non tamen est propteræ necessarium, ut quævis natura habeat tres subsistētias, sicut habet divina: ibi enim duplex munus habet subsistētia, ut compleat scilicet, & ut personas distinguat; at in creatis non est cur habeat hoc secundum, cùm ipse naturæ distinguantur per se, quod non contingit in divinis, eadem enim est natura omnium trium Personarum.

V. Secundò probatur: nam in probabili sententiæ res quævis continua habet sua puncta terminativa: res item omnes habent sua complementa accidentalia, per quæ compleantur, saltem imperfecto quodam modo, ut flos colorē & odorem, lac dulcedinem, sol lucem &c. eadē ergo ratione & substantia debitum est complementum aliquod substantiale, ei proportionatum; per quod compleatur, & perficiatur intrinsecè in ratione existendi complete.

VI. Dices; ergo subsistētia debet unā cum substantiā operari, & physicè producere actiones, hoc enim præstant subsistētiae Divinæ in Patre & Filio. Resp. negando consequentiam, ratio enim cur in Divinis subsistētia sit comprincipium, saltem partiale producendum in Patre & Filio est, quia principium producens debet saltem inadæquatè, distingui a termino producto, cùm nihil possit primò producere se: in Divinis autem nulla est distinctio, ubi non est relativus per productionem oppositio. Cùm itaque, ut dixi, naturæ in creatis distinguantur realiter, nil opus ut subsistētia ad hoc sit principium partialiter influens & producens. Hæ rationes in re tam obscuræ sufficiunt ad probandum effectum formalem subsistētiae, quam cùm constet ex fide dati, & non appareat quis aptior assignetur illius effectus, satis congruè assignatur iste; ut his argumentis validè probabiliter suadetur.

SECTIO VI.

Possit natura aliqua terminari dupli-citer subsistētia.

I. Supponitur posse subsistētiam.

Upponimus pro præsenti (de quo disputabitur sicc. 8.) posse subsistētiam unius naturæ uniri alteri, non numero tantum, sed etiam specie distincte.

nempe non solum posse subsistētiam Petri uniri unius naturæ, Paulo, sed etiam subsistētiam Michaëlis posse uniri naturæ alteri, Gabrieli, specie à Michaële distincto, subsistētiam naturæ unius.

Angeli posse uniri naturæ humanæ &c. Et certum est posse subsistētiam Divinam uniti naturæ huma-

næ, cùm de facto assumpta sit à Verbo.

Prima sententia negat posse naturam terminatam propriā subsistētia simul terminari alterā, saltēt aliena, licet nonnulli ex his auctoriis non negent posse simul terminari dupli-citer propriā. Unde affirmat hæc sententia, si Persona aliqua Divina assumetur naturam humanam aut Angelicam, quæ prius extitisset terminata propriā subsistētia, debere hanc necessariò destrui, nec posse per Divinam potentiam contrarium contingere: ita Scotus in 3.d. 1.q. 2.s.

Ad Questionem igitur, Durandus in 1.q. 3.ad 2.Ca-

preol. in 3.d. 1. Cajet. 3.p.q. 3. a.6. Hentic. quodl.

6.q.7. Suarez 3.p.d. 14.f. 1. Vasquez 3.p.d. 29.c.2.

n.6. & alij.

Secunda sententia universim afferit posse naturam habentem propriam subsistētiam simul terminare alienam; ita P. Hurt. d. 11. Met. 1.7. P. Arriaga h̄c d.

4. 1.13 n. 118. P. Oviedo h̄c cont. 6.p. 5. n. octavo,

& alij.

Prima Conclusio: Potest natura aliqua supernaturaliter simul terminari dupli-citer propriā. Ita auctores secundæ sententiæ, Suarez etiam 3.p.d. 14.f. 1. fine, & Valiq. 3.p.d. 29.c. 2.n. sexto. Ratio est, quia non solum nulla hujus rei apparet implicantia, sed à paritate aliarum rerum videtur valde probabiliter suaderi: sic enim d. 18. Phy. 5. ostendi posse dari dupli-cem actionem totalem: & communis sententia affirmat posse duas formas substantiales homogeneas, duas scilicet formas ignis numero tantum distinctas, esse simul in eadē parte materialiæ, & alta hujusmodi.

Secunda conclusio: potest etiam eadem natura simul terminari duabus, aut pluribus subsistētis alienis. Ita præter auctores n. 3. citatos sentit Vasquez d. ill. 29.n.6. & alij. Ratio est, quia posito quod subsistētia aliena possit terminare aliam naturam, de aliens. quo postea, nulla specialis hac in re est difficultas major, quām quod natura simul terminetur à duabus subsistētis propriis, & admittunt omnes, qui docent posse eandem numero naturam simul à tribus Divinis Personis assumi, quod docet in primis S. Thomas 3.p.q. 3.corp. Alensis 3.p.q. 2. metib. 4. D. Bonav. in 3.d. 1. a. 1. q. 3. Gab. in 3.d. 1. q. 1. a. 3. dub. 3. Okam in 3.d. 1. q. 1. a. 3. Henr. quodl. 6.q. 7. Caprebl. in 3.d. 1. q. 1. & alij plurimi. Tota ergo difficultas eò devolvitur, an scilicet possit eadem natura simul propriā & aliena subsistētia terminari.

Tertia conclusio: potest natura aliqua terminata propriā subsistētia simul terminari aliena. Est contra auctores primæ sententiæ, eam tamen tenent auctores secundæ. Ratio est primò, nulla enim hujus rei assignari potest urgens implicantia, ut constabit ex solutione argumentorum sec. sequente. Conf. communis sententia affirmat, nec abnuunt plerique ex adversariis, posse eandem naturam humanam, aut Angelicam à tribus Divinis Personis simul assumi, ergo & existens in propriā subsistētia poterit ab una ex Personis Divinis assumi. Hanc consequentiam acutissimus Scotus ait negari non posse, quia de causa negat ipse antecedens: contraria tamen sententia, ut dixi, est communis.

Dod 4 SECTIO

SECTIO VII.

Argumenta contendentia non posse naturam aliquam terminari simul subsistentiā propria & alienā.

Naturam est per se per alienam subsistentiā quam per propriam.

Obijecies primò, cum P. Suarez citato, & ex parte idem affirmat Vasquez: non potest eadem natura simul esse per se, & esse in alio, hæc enim non minus sunt effectus contradictorij, quæcum rectum & curvum, generari, & creati respectu ejusdem rei. Resp: negando suppositum, nempe naturam terminatam alienā subsistentiā, non verè esse per se per illam; idem enim est effectus formalis primarius omnis subsistentiæ, unde non minus est per se humanitas Christi modò per subsistentiam Verbi, quæcum esset per propriam, cum Verbum non det alium effectum formalem, vel quasi formalem, quæcum daret subsistenta creatu locum supplet.

II.

Quo sensu esse per se, esse in alio non sunt opposita.

Aliud est de creari, ut ostendit in phys. d. 41. f. 2. n. sexto. Aliud rectitudine, est de rectitudine & curvitate, cum rectitudo dicat locationem corporis in tali spacio, & negationem alterius locationis, quam dicit curvitas.

Clarè refel. litus Nestori.

Objecies secundò cum eodem Suarez: Patres ex

Colligunt

hanc non habere propriam subsistentiam,

& inde refutant Nestorium.

Resp. bene colligi ex

unione ad subsistentiam Verbi tolli propriam,

cum ex natura rei debeat desinere.

Patres autem solum

loquuntur de facto, ex quo abundè refellitur Ne-

storius, nec quæsiverunt, quid de potentia absoluta

contingere potuisset.

Urgebis, aliquos ex Patribus afferere, si essent in

Christo dues Personæ fore unionem tantum acciden-

talem.

Contra primò, tres Personalitates Divinæ

terminant eandem naturam Divinam, cum qua ta-

men non constituant unum per accidens, quia non

terminant se invicem, ergo si ita uniat personalitas

Verbi humanitati habenti propriam subsistentiam,

ut non uniat subsistentiæ, non necessariò facit cum

ea unum per accidens.

Quod etiam videtur clarum

in sententiâ adversariorum dicentium posse eandem

naturam creatam assumi à tribus Personis Divinis,

cum quibus tamen non constitueret unum per ac-

cidens.

Patres ergo dicunt unionem tunc fore accidentia-

lem, quando personalitas nova adveniret naturæ ut

terminata propriâ subsistentiâ, seu quando unire-

tur ipsi subsistentiæ, cum qua nullam habet propor-

tionem ad faciendum unum per se.

Hanc esse men-

tem Patrum aperè colligitur ex Cœncilio Ephesino

can. 13, ubi dicitur Verbum non esse factum homi-

nem solum assumptione personæ, seu naturæ termi-

natae subsistentiâ:

Quod si factum fuisset, inquit

Patres, uno non fuisset subsistentialis, sed per acci-

dens: sicut si forma ligni uniretur materia ferri ut

informata formâ ferri, faceret unum per accidens,

sic enim uniretur formæ ferri: simpliciter tamen non est necessarium ut uniatur hoc modo, sed uniri immediatè poterit materiæ, etiam informata formâ ferri, & tunc, non obstante hac formâ, fieret unus per se.

Objecies tertio cum Cajetano & aliis: necessariò debere in hoc casu Verbum terminari ad Personam quæ personam, persona enim nihil aliud est quam natura terminata subsistentiâ, ergo. Conf. actiones & passiones sunt suppositorum, ergo secunda subsistentia advenit naturæ ut subsistenti. Contra, Pater æternus potest assumere naturam humanam terminatam subsistentiâ Verbi, & facere unum per se cum illâ, ergo tunc non assumere personam. Contra secundò, potest secundum omnes fermè natura terminata propriâ subsistentiâ terminari alia propriâ, quæ tamen non accederet persona formaliter, nec unum per accidens, sed per se cum naturâ illâ constitueret.

Ad argumentum ergo & confirmationem resp. licet actiones & passiones sunt suppositorum, hoc tamen intelligi debere de aliis actionibus & passionibus præter productionem vel unionem subsistentiæ: sicut enim prima unio vel eductio subsistentiæ non est suppositi, seu naturæ subsistentis, ita nec reliqua, sive subsistentiæ illæ sint propriæ, sive alienæ: sicut etiam licet alia operationes sint corporis ubicati, non tamen productio ubicationis. Ratio est, quia aliae actiones & passiones supponunt rem subsistentem, ita ut confaturaliter prius subsistere debeat, quam ullo modo agat, una autem subsistentia non supponit aliam, in modo connaturaliter expellit, ergo subsistentiæ omnes respiciunt naturam disparatæ, & secundum se, non ut subsistentem.

Dices; quando eandem naturam terminat subsistentia propria & aliena, propria habet magis intrinsecam connexionem cum illâ naturâ, ergo est quedam inter illas subordinatio. Distinguo consequens subsistentiæ est quædam subordinatio, hoc est, una magis conaturaliter debetur quam alia, concedo; ita ut aliena subsistentia supponat propriam, nego: sicut, si idem corpus esset in eodem loco circumscriptivè & definitivè, licet circumscriptiva ubicatio sit, magis conaturaliter debita quam definitiva, non tamen esset ea subordinatio, ut hæc supponeret illam. Et clarius si in materiam dispositam per calorem ut octo inducatur simul forma ignis & aquæ, licet illa magis conaturaliter materiæ illi secunda, ut loquuntur philosophi, debeat, forma tamen aquæ non illam præsupponit, nec facit unum per accidens cum illâ materia, esto in sensu dicto prius sit in illa forma ignis, hoc est magis connaturaliter.

Objecies quartò: implicat ultimum ulterius terminari, ergo implicat ultimò completum substantialiter ulterius compleri substantialiter. Contra primò, natura creata terminata una subsistentiâ divina, & completa ultimò substantialiter ab illa, potest asseri ab alia. Contra secundò, natura habens unam subsistentiam propriam potest juxta hos auctores habere simul aliam propriam. Quod idem est de materia completa per unam formam, ergo & natura completa substantialiter per unam subsistentiam poterit adhuc compleri per aliam. Distinguo itaque antecedens, implicat ultimum reduplicativè, seu quæ ultimum ulterius compleri, concedo antecedens; specificativè nego, ut exemplis positis monstratum est. Verum est quidem quando natura est completa ultimò per aliquam formam, non posse dari aliam quæ connaturaliter petat hac stante illam informare, sic enim esset completa ultimò, & non esset.

Objecies quinto: posito quod natura humana terminaretur simul propria subsistentia & divina, hic homo

VI.

Secunda subsistentia solum terminatur ad naturam subsistentiæ specificativæ.

VII.

Aliæ actiones sunt sunt suppositorum, non illæ quæ sicut prima vel eductio subsistentiæ non est producens subsistentiæ illæ sint propriæ, sive alienæ: sicut etiam licet alia operationes sint corporis ubicati, non tamen productio ubicationis. Ratio est, quia aliae actiones & passiones supponunt rem subsistentem, ita ut confaturaliter prius subsistere debeat, quam ullo modo agat, una autem subsistentia non supponit aliam, in modo connaturaliter expellit, ergo subsistentiæ omnes respiciunt naturam disparatæ, & secundum se, non ut subsistentem.

VIII.

Quo sensu secunda subordinatio inter

Explanatur exemplo forma ignis & aquæ in sensu secunda subordinatio inter

IX.

Ultimò est plenum reduplicativè non posse ulterius compleri, potest compleri, posse complere plenum specificativi.

X.

Hic homo

Objicitur homo non significaret suppositum Divinum, sed humanum tanquam magis connaturale: sicut si in Eucharistia maneret substantia panis, particula hoc illam demonstraret, non corpus Christi, ut docent Theologi, quia substantia panis est accidentibus illis connaturalis.

XI. Resp. concedendo in eo casu verba *hic homo* in maximè proprio sensu non significatur suppositum divinum, sed humanum, utpote quod humanitati maximè est connaturale. Addo tamen cum *Homo*, faltem secundariò significet quodvis suppositum in natura humana, post *hic homo* secundariò significare suppositum Divinum ut unitum naturae humanæ: vere enim in eo casu Verbum non minus esset homo, quam modò. Unde haec & similes propositiones tunc essent verae *Hic homo est Deus, hic homo creavit caelos* &c. si *hic homo* sumatur, cum aliquà reduplicazione, nempe in secundarià acceptione, ut scilicet significat suppositum Divinum unitum naturae humanae.

SECTIO VIII.

Virum subsistentis creata uniri hypostaticè possit alteri naturæ.

I. *Statu questionis.* Quid aliis verbis proponi à nonnullis solet, utrum subsistentia creata possit alienam naturam terminare, eique effectum suum formalem tribueret? supponimus autem pro præsenti subsistentiam non esse modum, sed rem absolutam. Quid verò dicendum sit, si sit modus, dicitur postea.

II. *Sent. negat posse subsistentiam creata uniri alteri naturæ.* Prima sententia negat posse subsistentiam creata terminare alienam naturam: ita Card. Lugo d. 12, de Incarn. s. 8. Durandus in 3. d. 1. q. 5. Valentia 3. p. d. 1. q. 3. p. 5. s. priori. de personis, i.e. subsistentiis, quæ de facto sunt creatæ, licet s. si autem. uniri alteri concedat posibilem esse subsistentiam creatam, quæ terminet alienam naturam. Valquez 3. p. d. 25. ca. 2. n. 12. & c. 3. per totum. Ratio unica est quod non detur in rebus creatis hujusmodi lata obedientialis potentia passiva, ut vel natura creata in se recipiat alienam subsistentiam creatam, vel hæc eam terminet.

III. *Potest subsistentia creata terminare alienam naturam.* Primi Conclusio: probabilius existimo posse subsistentiam creatam terminare alienam naturam, eique effectum suum primarum tribuere. Ita Okamus in 3. q. 1. dub. ultimo, & Nominales communiter, Albertin. in Prædicam. subsistentiæ coroll. 7. Valentia citatus n. precedente de subsistentiæ possibili, P. Hart. h. d. 11. l. 8. n. 102. P. Arria. h. d. 4. f. 13. n. 103. & ex recentioribus non pauci.

IV. *Probatur à partite a liorum re- ium.* Ratio est, si enim subsistentia creata non sit modus, nulla apparet implicatio cur communicari alteri naturæ non possit, idque non numero tantum, ut est subsistentia Petri respectu naturæ Pauli, sed etiam specie distinctæ. Conf. videmus alias res absolutas posse naturaliter deservire diversis substantiis, ut eandem quantitatem diversis formis substantiis, idem etiam calor, qui fuit in ligno, postea est in igne & sic de aliis: quidni ergo idem contingere possit in subsistentiis, supernaturaliter.

V. *Natura humana ad unionem hypostaticam, quam inter eandem naturam humanam & subsistentiam Angelicam, ergo si in natura humana, ut omnes facteri debent, sit potentia obedientialis ad unionem hypostaticam, à fortiori erit ab subsistentiam creatam.* Conf. ex potentia obedientiali passivæ animæ ad unionem hypostaticam colligunt Theologi angelicam, tentiani & capacitatem in formâ cadaveris, & alias

formis materialibus ad eandem, quidni ergo similiter ex potentia in eadem animâ ad hanc unionem licebit colligere potentiam ad habendum divinitas alias subsistentias?

Nec etiam ex parte subsistentiæ creatae est repugnantia, cum non arguat nimiam in ea perfectionem, Non enim quod sustentet alienam naturam: primum, quia sustentare hic non est aliud, quam terminare. Deinde quia hoc facit virtus Divina, sicut corpus eadem virtute ponit potest in duobus locis. In Verbo autem arguit perfectionem posse terminare naturas creatas, quod aliam naturam, ac proinde sicut arguit per naturam, in Deo posse naturaliter supplere defectus causarum creatorum efficientium, ita & posse eodem modo supplere creatas subsistentias. Et per hoc solvit præcipuum fundamentum contraria sententia, quod deducebatur ex nimia perfectione, quæ foret in subsistentiæ creatâ, si elevari posset ad alienam naturam terminandam.

Dices; nullum sequitur bonum universo, sed potius confusio ex eo quod concedatur subsistentiis in his, quæ creatis posse terminare alienas naturas. Resp. in his supra naturam purè sunt per potentiam obedientialium, nullam expectandam esse peculiarem utilitatem universi, sed sufficere ostensionem virtutis Divinæ, ut constat in mille exemplis. Quæ enim utilitas universo quod natura creata simul terminari possit pluribus subsistentiis propriis; quod calor & trigus ut octo possint simul esse in eodem subiecto; quod penetrari possint corpora inter se &c. quæ tamen negari nequeunt omnipotentiæ divinae. Tollitur autem omnis confusio per hoc quod horum exequitio subsit infinitæ sapientiæ Dei.

Secunda Conclusio: licet subsistentia creata esset modus, adhuc probabile mihi videtur posse (retentâ immediatâ affectione proprij subiecti) per unionem modus, posse distinctam uniri alteri naturæ, eique suum esse. Ita Valquez 3. p. d. 25. c. 2. & probile censet P. Hurt. hic d. 11. l. 8. num. 100. & P. Arr. hic d. 4. f. 13. n. 103. contra P. Oviedo hic cont. 6. p. 5. n. 3.

Ratio est quia in hoc nihil fit contra essentiam modi, qui solum petit proprio subiecto uniri immediatè, quia scilicet respectu illius tantum est modus, unde alteri unirur non ut modus, sed ut res absolute non naturæ non. Conf. ubicatione ostendit d. 34. Phy. sect. 3. licet respectu modus, immediatè affectat spatium, corpori tamen, & omnire ubicatae unitor per unigenitam distinctam, quia scilicet non est modus respectu rerum, sed tantum respectu spatij. Conf. secundò, uniones continuativæ quantitatis, vel aibedinis, licet afficiant immediatè partes quantitatis, vel aibedinis, quas inter se uniant continuativæ, materia tamen uniuertur per unionem distinctam, non minus quam reliquæ partes aibedi. Declaratur, quia uniuertit respectu partium, quas continuant, exempli nomine, sicut modi, respectu verè subiecti informationis, ut. sint se. neni potest, non sunt modi, sed accidentia absolute. Ergo & subsistentia licet respectu suæ naturæ sit modus, cui proinde uniri nequit per aliam unionem, respectu tamen alienæ naturæ, cum non sit modus. potest ei uniri per unionem distinctam.

Dices; ergo & uniri respectu extremi, cuius non est modus, uniri poterit per aliam unionem. Resp. Dices, ergo negando consequentiam de unione ejusdem rationis, uno poterit nec enim magis potest una unio per aliam ejusdem rationis uniri, quam una albedo per aliam deal. uniri. At verò quod subsistentia uniat nullum sequitur inconveniens, cum non recipiat eandem de nominationem, sed diversam: ut verò servetur paritas, subsistentia non magis potest reddi subsistens posse hinc, per aliam subsistentiam, quam una puto per aliam regenerari. Se- cuad.

cundò dico, unionem posse sub aliquâ ratione aliâ
unione uniri, ut jam num. præcedente ostendi in u-
nionibus continuativis, & postea probabo sc̄ctione
decimâ.

SECTIO I

De substantiâ compositi.

Disputari plerumque solet hæc quæstio in Phycis, dum de materiâ & formâ, nos tamen huc eam remisimus, tanquam ad locum magis proprium, tum, ut omnia, quæ ad substantiam spectant, simul expedientur, tum quod nisi explicata natu-
ra substantiæ, quæstio hæc commode intelligi non posset.

II. Point. Varij de more hac in re sunt dicendi modi. Asser-
1. *Sent. est* ruit aliqui animam rationalem, etiam in corpore
formas habere propriam subsistentiam, formas verò mate-
materialis riales non habere, nec etiam materiam, quod à for-
et materialiam non habere mā dependeat. Ita P. Molina 1.p.q.29.a.1.d.3.9. Ex-
non habere sistentia. distis. & Cajet. 3.p.q.6.a.3.

P. Suarez d. 34. Met. l. 5. licet materiam & animalia rationalem substantie affirmet, numero tamen 42. afferit formas materiales nullam habere substantiam, ne quidem partialem, eò quod dependet a materia, tanquam a subiecto materialiter in eas influente, citatque in hac rem S. Augustin. lib. de Ecclesiast. doginatibus c. 16. & 17. tom. 3. dicentem solam hominis animam esse substantiam, animas vero brutorum non esse substantias. Numero tamen 43. ait ex parte formarum materialium esse modum quandam qui una cum substantia materiae concurrat ad compositionem integrum substantiam totius.

IV. Tertiū, docent alij tam materiam, quam formam
3. Sent. ait subfistere, non tamen per subfistentias partiales, qua-
Mater. & rum quæque suam habeat sibi propriam, fed per u-
formam ba- lam totalem substantialiter, ut ita dicam, indivisi-
bene unam blem, divisiibilem tamen integraliter. Ita Vasquez 3. p.
subfiftien. 101.1. d. 32. c. 4. n. 19. & 1. p. d. 125. c. 4. n. 17. & d.
174. n. 15. Quam etiam fententiam sequi videtur P.
Arraga hic d. 4. f. 9. n. 69. & alij nonnulli.

V. Quarta deum sententia est materiam & formam
4. Sent. ait in composito non habere unicam totalem subsisten-
mater. & tiam modo dicto indivisibilis, utriusque communem
formam ba- sed singulas habere partes subsistentias, sibi pro-
tore subsift. prias, quae in unam integrum ex his tanquam ex par-
particulas. tibus conflatam coalescant. Ita P. Hurt. d. 2. Phy. f. 7
n. 100. P. Oviedo hic cont. 6. p. 4 n. 13. estque com-
muni or inter recentiores opinio.

VI.
Materia & anima rationalis, etiam in composito subsistit.
Prima conclusio: *materia prima, & anima rationalis, etiam dum actu constituant compositionem, subsistunt.* Hanc conclusionem negant qui pro primis sententia numero 2. sunt relati, reliquarum tamen sententiarum auctores admittunt. Probatur: *nihil enim obstat quo minus subsistant, utraque enim a se invicem est independens, & Ens per se, etiam dum actu unum totum constituant, ergo tunc etiam possunt, subsistere.* Unde falsum est, quod in primâ sententia assertum est, *materiam scilicet pendere a formâ, est enim ab ea planè independens, ut in Physicis ostendi, dum de naturâ materiæ.*

VII.
*Forma
materialis
sunt in
composito
subsistit.*

Secunda Conclusio: etiam forma materialis in composito subsistit. Ratio est, quia subsistentia est passio & proprietas substantiae, sicut inhaerentia accidentis, cum ergo forma materialis vere sint substantiae, neque debetur ipsis connaturaliter subsistentia ac inhaerentia debetur accidenti. Deinde, effectus formalis subsistentiae non est reddere terminum, quem aicit, independentem a subiecto sustentationis, si enim idem esset effectus formalis subsistentiae & creationis, quod nullus dicit. Videantur dicta su-

præ sect. quarta, numer. secundo, ubi plura in hanc rem adduxi.

Nec obstat quod num. tertio ex S. Augustino ad hoc probandum est allatum, ubi, ut vidimus, ait S. Doctor *Animas brutorum non esse substantias*, id est dixit S. Augustinus ait eas non esse *substantias*, non quod vere non sint substantiae, & consequentur habeant substantiam, passionem, ut dixi, omni substantia naturaliter debitam, sed eas asserit non esse *substantias* quod cum insint subiecto sustentationis, imitentur hoc in parte accidentia, & alteri hoc sensu quasi adjaceant, sicque hoc nomine *adjectivae* potius videantur quam substantiae, licet ut dixi certum sit eas esse substantias: ac proinde habere debent substantiam, quae est proprietas substantiae.

IX.

Tertia Conclusio : subsistētia compositi sive una sit, & indivisibilis substantialiter & specificè sive duplex, est tamen divisibilis integraliter. In hāc conclusione omnes sententiæ relatae convenientiūt: licet ^{compositi est integraliter} ^{subsistētia} ^{divisibilis.} enim P. Vasquez. 3.p. tom. 1. d. 32. c. 4. num. 21. nolit partes illas, ex quibus quævis subsistētia compingitur, vocari partiales subsistētias, concedit tamen esse partes integrantes, sicque subsistētia illa tota- lis, quam, ut numer. quarto vidimus, statuit ipse in composito, non est juxta ipsum integraliter indivi- ^{divisibilis.} sibilis.

Quarta Conclusio: probabilius mihi videtur cum
auctoribus quartæ sententiae suprà num. 5. propo-
tæ, substantiam cuiusvis compositi substantialis es-
se substantialiter duplicum, & habere duas par-
ties substantias, ex quibus una totalis substantia
componitur.

Probatur prīmō , nam substantia composita magis congruit substantia composita quam simplex , utpote magis ei proportionata. Secundo , convenientius naturis rerum est tales ordinem institui ; ut materia , quæ est substantia permanens , habeat similitudinem substantiam stabilem ac permanentem , quæ non semper secundum mutetur , ut contingit in contraria sententiâ ; si enim una sit indivisibilis substantia materialis & formæ , quoties perit forma aliqua materialis , quod frequenter videmus , continet , toties deberet perire substantia materialis , utpote eadem cum substantia formæ , hac autem , pereunte formâ , una cum illâ necessariò destruitur .

Tertiò probatur, prius materia debet esse completa intrinsecè, seu habere; omnem perfectionem fibi ab intrinseco debitam (qualis est substantia, utpote quam per emanationem, ut ipsi adversarij patentur producit) quam quidquam recipiat ab extrinseco: in contrariâ autem sententiâ prius accipere formam ab extrinseco, quam habeat substantiam: cum enim juxta hos auctores, substantia sit intrinseca, eadem materialis & forma, forma materialis debet prius esse, siveque inesse materialis, quam materia habeat substantiam: unde in tertio tantum signo habet substantiam, cum habeat formam in secundo. Cont. Iobstantia juxta communem philosophorum sententiam est conditio prærequisita ad agendum & producendum aliud præter ipsam substantiam, ut optimè probat Card. Lugo d. 8. de Incar. sc. 1. n. 7. ergo antequam materia agat, & quidquam aliud producat, debet habere substantiam.

Hæc, fateor, non convincunt, sed in re dubiâ, & XIII.
ubi agendum est conjecturis, majorem meo iudicio, ^{Hæc proba-}
vim habent ad probandum substantias partiales, ^{balem red-}
quæm quæ à contrarium opinantibus afferuntur ad ^{dant hanc}
probandum totalem. ^{sententiam.} XIV.

Dices cum P. Arriaga hic d. 4. sect. 9. numer. 66. Non sunt multiplicanda entitatis sine necessitate, sed nulla est necessitas ut materia habeat propriam substantiam distinctam ab existentiâ formâ eum ducere. XIV.

Dices; non sunt multiplicanda entitates, sine necessitate.

xv.

Resp. sufficiere necessitatem secundum quid.

Itaque distinguendo majorem, non sunt multiplicanda entitates sine necessitate simpliciter, nego majorem; sine necessitate secundum quid, seu ob majorem congruitatem, & convenientiam, concedo. Congruitates vero & convenientias hujus rei supradictum in probatione nostrae sententiae n. 11. & 12. sicut ex. gr. nulla est necessitas simpliciter, cur non possit eadem entitas esse ubicatio & duratio, vel actio & ubicatio, ut multi de facto esse affirmant, & tamen id ab hujus sententiae auctoribus non admittitur.

xvi.

Nullam ad hoc deducitur argumentum a Verbo. Diversa terminantur materiam & animam.

Secundum cum eodem: substantia Verbi unica compleat substantialiter, & perficit totam humanitatem, & animam scilicet & corpus, ergo idem fieri potest ab eadem substantia creaturam. Resp. non negare me id fieri posse, sicut & eadem entitas potest esse ubicatio, & actio, nego tamen de facto remita se habere, cum contrarium naturis rerum longe sit congruentius, ut jam ostensum est. Verbum ergo per suam infinitam virtualitatem supplet vices utriusque substantiae partialis creaturam.

SECTIO X.

An unio inter animam & corpus habeat propriam substantiam.

I.

1. Sent. negat unionem habere substantiam.

Rima sententia est negativa: ita P. Hurt. d. 2. Phys. 7. n. 115. ubi absolute negat unionem inter materiam & formam, vel in homine, vel in alio quocunque composito substantiali habere propriam substantiam.

II.

2. Sententia affirmativa.

Secunda sententia est contra affirmat unionem etiam inter materiam & formam in quovis composito substantiali habere propriam substantiam. Ita P. Suarez tom. 1. in 3. p. d. 17. sect. 5. secundo modo, quavis (quod mirum est) non clare loquatur P. Arriaga hic d. 4. sect. 10. num. 76. & 77. P. Oviedo hic cont. 6. p. 4. num. 14. Hanc etiam sententiam tenet Card. Lugo d. 12. de Incar. sect. 5. num. 6. licet enim nolit dari in composito substantiali plures partiales substantias, sed unicam totalem, ait tamen hanc immediatè terminare, non materiam tantum & formam, sed etiam unionem, ergo unio juxta ipsum habet etiam substantiam, licet indistinctam à substantia partium.

III.

Vno habet propriam substantiam.

Conclusio: existimo cum auctoribus secundae sententiae unionem inter materiam & formam habere substantiam ad se terminatam, quia non minus substat quam materia & forma. Unde dis. 10. de Incar. 1. 4. ostendit unionem inter animam & corpus de facto fuisse à Verbo assumptam.

IV.

Ratio est ratione unionis substantia.

Ratio est, quia cum sit quid per se spectans ad constitutionem naturae substantialis, & substantia, non est, cur quis ei neget propriam substantiam partiale, & consequenter cur non possit hanc suppleri à Verbo, sicut possunt substantiae partiales materie & forme. Deinde, substantia est ultimus terminus & complementum naturae, unionem autem non esse secludendam à ratione naturae ostendimus in Phys. d. 16. l. 1. n. 4. ex definitione naturae ab Aristotele traditae.

V.

Nec hinc sequitur

Nec obstat quod opponunt aliqui, unionem scilicet non posse per aliam unionem uniri, ne sequatur processus in infinitum, hoc enim inconveniens tunc.

solum sequitur, quando unitur per unionem eiusdem rationis, idque ex naturali exigentia, ut si unio informationis egeat aliâ unione informationis, per quam uniatur, non verò quando unitur per unionem diversâ rationis. Sic omnes concedunt puncta continuativa a breditis, & formâ substantialis materialis uniti materie per unionem informationis ut dixi sect. 8. n. 9.

Dices, si unio inter animam & corpus habeat propriam substantiam, ergo & unio quâ hæc unio unitur Verbo, cum sit substantialis, habebit propriam substantiam, ergo hæc substantia uniri illi unioni debet per aliam unionem, hæc vero etiam similiiter habebit suam substantiam, & hæc iterum suam unionem, sive in unionibus & substantiis procedetur in infinitum.

Resp. negando primam consequentiam: sicut enim actio, quâ producitur ubicatio, & unio quâ in nostra sententia (qui ubicationem dicimus non esse modum) unitur rei ubicatae, non sunt in loco per aliam ubicationem, sed seipso, in modo propriè non sunt in loco ut quod sed ut quo: ita unio hypothatica, quâ sufficit per unio inter animam & corpus uputur Verbo, cum non se. sufficit ut quod sed ut quo; & integreret quasi simul cum Personalitate Verbi unam substantiam completam in actu secundum, seu unum terminum substantiali naturæ humanæ, sicut Inherentia cum accidente non egit alia substantiam; magis quam unio ubicationis alia ubicatione: siveque, ut constat, nullus sequitur processus in infinitum.

Probatur secundum: Verbum de facto assumptum unionem inter animam & corpus, ergo illi naturaliter debetur substantia: consequentia videtur clara: nihil enim assumitur à Verbo, nisi quod, si non fuisset assumptum, substitisset, ergo unio, si non fuisset assumpta à Verbo, substitisset, ergo habuisset substantiam.

Antecedens itaque probatur, Verbum assumptum propriam substantiam.

Vno inter animam & corpus assumpsit substantiam materialis & animam rationalem, sed unionem ostendit, homo enim definitur physicè compositum confitans ex anima & corpore & unione, ergo hoc totum assumpsit substantiam debuit, sed hoc intrinsecè & formaliter includit unionem, ergo etiam unio assumti debuit. Conf. sumptum. alioqui sequeretur in resurrectione Verbum factum esse hominem per solam reunionem animæ & corporis inter se.

Dices, materia & anima unitæ sunt homo, seu humana natura; ergo si Verbum assumperit materiam & animam unitas, assumpsit humanitatem. Contrà, assumpsit quantumcunque materia & anima unitæ sunt homo, unionem, qui tamen produceret materiam & animam, & non produceret unionem, non produceret hominem, licet simul aliunde produceretur unio, vel esset etiam à se. Sic etiam Angelus, qui videret intuitivè paritem & albedinem, etiam dum hæc inheret parieti, si tamen non videret unionem informationis, seu inherentiam, non videret totum, c. in totum ultra ambas partes, etiam collectivè sumptas addat unionem.

Resp. itaque distinguendo primum antecedens, materia & anima unitæ reduplicativè sumptæ sunt. Nisi affinitas homo, concedo antecedens; sic enim includunt unionem, specificativè sumptæ, nego: sic enim, etiam pars res ut dum uniuersit, non sunt homo, sed solùm partes hominis, & consequenter qui eas hoc modo assumeret, non assumeret humanam naturam, ut proximè ostensum est exemplo productionis, & visionis, sed tantum assumeret illius partes, quæ licet de facto uniantur, perinde tamen se habent ad assumptionem, atque si non unirentur.

Conf. humanitas, ut dixi, sunt à parte rei tres entitatis.

Non assu-
muntur tres
entitates, ergo non af-
sumuntur hu-
manitas.

XII.
Quod se-
mel assu-
muntur, nun-
quam di-
misiſſe.
Cerum et
Verbum
quedam
dimiſſe.

XIV.
Quomodo
intelligen-
dum sit axio-
ma illud,
Quod se-
mel assu-
muntur, num-
quam di-
misiſſe.

XV.
Uniones et-
iam conti-
nuative
habent suas
subsistentias.

XVI.
Subsistentia
toris con-
flatur ex
tribus sub-
sistentiis
partialibus.

Vtrum ha-
tres sub-
sistentia in-
ter se u-
niuntur.

I.
Natura non
potest natu-
raliter or-
bari omni
subsistentia.

II.
Dicunt
multi na-
turam, nec
divinitus

tates, materia, anima, & unio, sed qui assumit ma-
teriam & animam, quantumvis sint unitæ, non as-
sumit tres entitates, sed duas tantum, si una cum ma-
teria & formâ non assumat unionem, ergo non as-
sumuntur humanitas.

Objicies: hinc sequi contra commune axioma
Theologorum, Verbum, quod semel assumptum, aliquan-
do dimisiſſe, hanc enim unionem dimisiſſe. Contrà, cer-
tum est Verbum dimisiſſe humanitatem in morte, &
in triduo illo non fuſſe hominem, ut contra Hugo-
nem victorinum, & Magistru in 3.d.22 docet S. Thom-
as, S. Bonav. & communis Theologorum senten-
tia apud Suarium ro.2. in 3.p.d.37.l.2. si ergo stante
hoc axiome potuit Verbum dimittere humanita-
tem, quidni & unionem? per cujas dimissionem di-
mittitur humanitas, & hac resumpta resumitur. Cer-
tum etiam est Verbum dimisiſſe partes per nutritio-
nem toto vita tempore segregatas.

Axioma ergo illud solum intelligitur de partibus
humanitatis, de anima quoad individuum, de ma-
teria latenter quoad speciem, non vero de toto, nec
de unione, quae est forma totius: cum quod aliquas
uniones certum sit in passione & morte fuſſe pro
tempore, imo perpetuò dimissas, quales erant uniones
continuative partium carnis, quae divisæ fuerant
per vulnera toto corpore dispersa, ex quibus quinque
perpetuò sunt permansura. Quæ doctrina exinde
confirmatur, quod axioma illud præcipue afferri
solet ad probandum animam & corpus Christi in
triduo, licet à se in vicem disiungentur, manuſtale
tamen eadem numero conjuncta Verbo.

Quod dixi de unione inter animam & corpus, in-
telligi etiam debet de unionibus continuative par-
tium materiæ, habuisse scilicet suas subsistentias &
tuſſe assumptas a Verbo. Nec hinc sequitur dari in-
finitas uniones hypostaticas correspondentes infinitis
punctis materiæ, una enim unio hypostatica ha-
bentis partes extensivas, eo modo quo habet materia,
id abundè præstare poterit.

Subsistentia ergo potius, seu compositi subsistentia-
lis conflatur ex tribus subsistentiis materiæ, formæ,
& unionis. Quæres, an haec tres subsistentiae inter se
uniuntur. Relp. dici probabiliter posse non uniri eas
inter se immediatè. Nec tamen hinc sequitur eas fa-
cere aggregatum per accidens: ad vitandum enim
aggregatum per accidens sufficit immediata coor-
dinatio intrinseca rerum ad se invicem, licet enim
non uniantur sibi immediatè, conjunguntur tamen
mediatè, per partes scilicet intermedias. Secundò
dici potest, subsistentias materiæ & formæ uniri in-
ter se per subsistentiam unionis. Unde sicut unio ip-
sa conjungit partes ut modus partium, ita subsisten-
tia unionis conjungere poterit subsistentias ut modus
subsistentiarum.

SECTIO XI.

Vtrum vel natura creata existere possit sine
omni subsistentia, vel etiam subsi-
stentia sine natura.

Q uod primum utrum scilicet existere natura
possit sine omni subsistentia: naturaliter non
potest indubitatum est apud omnes, cum sit proprietas
naturalis illius, ac proinde sicut sol existere naturaliter non potest sine luce, ignis sine calore, mate-
ria sine quantitate &c. ita nec natura sine subsistentia.

Utrum autem divinitus existere natura possit sine
omni subsistentia, non est apud omnes perinde cer-
tum. Prima ergo sententia negat posse naturam, et
iam divinitus, existere separatam ab omni subsisten-

tiâ. Iti Scotus in 3.d.1. Fonseca 1.5. Met. c.3.q.6.f. existere
5. citans pro eâdem sententia S. Thom. in 3.d.5.q.3. posse sine
a.3. ad 3. qui tamen huic sententia non favet, solum omni sub-
sistentia dicit, si humanitas dimitteretur à Verbo fore, ut sub-
sistat per propriam subsistentiam, sed hoc solum contin-
geret, naturaliter loquendo, quid autem divinitus
fieri possit non disputat ibi sanctus Doctor. Idem
tenet Suarez d.34. Met. f.6.n.37. & quidam ex re-
centioribus.

Secunda sententia è contrario docet posse natu-
ram divinitus existere sine omni subsistentia. Ita Car. ^{Alia dicunt} Lugo d.12. de Incarn. l.7.n.93. Albert. de prædic. posse
subsistentia d.3. q.4.P. Hurt. hic d.11.l.9.123. P. Arr.
hic d.4. l.13.n.135. P. Oviedo hic cont. 6.p.6.n.2.
& communis recentiorum opinio.

Dicendum itaque cum auctoribus hujus senten-
tiae posse naturam divinitus existere orbatam omni Natura
subsistentia. Ratio est, quia effectus formalis subli-
mantis subsistentia solum est, ut sit ultimus terminus & comple-
mentum naturæ, quidni ergo sicut possunt res aliae omni sub-
sistentia perfectoria sua suis, & complementis
intrinsicis, ut materia omni formâ, solum luce, sub-
sistentia accidentibus &c. quidni inquam orbari di-
vinitus poterit natura sua subsistentia? Imo proba-
bilis existente naturam sine omni subsistentia divi-
nitus existente conservari simili, imo eadem a cito-
ne posse, quæ ante a conservabatur, sicut in Phy. d.10.
f.3. diximus de actione conservativâ materiæ primæ
sine omni formâ.

Dices primò: naturam fundare subsistentiam, ^{V.}
ergo non potest esse sine illâ. Contrà, solum fundat lu-
cem, materia quantitatem &c. & tamen separari di-
vinitus potest, hæc à quantitate, ille à luce: si autem
velint naturam ita fundare subsistentiam, ut nec di-
vinitus esse possit sine illâ, aperte perunt principium,
hoc enim est in questione.

Dices secundò: non potest res aliqua esse sine fine
omni ubicatione & duratione, ergo nec natura sine
subsistentia. Conf. quantitas non potest esse sine fi-
gurâ, ergo &c. Ad argumentum concessio antece-
dente negatur consequentia: disparitas est, quia cum Licit ut
spatium imaginarium sit in immensum diffusum, & ^{privari-} ^{quod natura} tempus etiam imaginarium ambiat omnes durationes, manifestum videtur nihil posse existere, & non potest tamen in aliquo loco & tempore, & consequenter quin ha-
bit aliquam ubicationem & durationem, ut latè ^{privari sub-} ^{sistentiam} ostensum est in physicis d.33. l.5. & sexta. At vero
nihil hujusmodi necessitas est subsistentia, ergo potest
divinitus carere, hac non illis. Ad confirmationem
Resp. negando antecedens, si sermo sit de divinitate ^{Quoniam} poten-
tia, potest enim quantitas divinitus reducta ad prius posse
punctum, in quo casu secundum probabilem sen-
tentiam nullam haberet figuram, saltum divinitus
tunc eam privari posset.

Dices tertio: quando à re aliquâ tollitur modus
connaturalis existendi, confertur ipsi nec esset op-
positus, ut si ab accidente auferatur inhaſio, seu e-
ducio ex potentia subjecti, datur ipsi creatio: sic cum
aufertur Ubi circumscriptivum datur definitivum:
sic ergo quando à naturâ tollitur propria subsisten-
tia, dari ei necessariò debet aliena. Relp. In his id ne-
cessariò contingere, in secundo ob rationem dictam tollitur
in responsive ad priorem objectionem: in primo ^{Quando} modus con-
naturalis, quia cum res omnis sit Ens ab alio, debet necessariò
dependere à Deo per aliquam actionem, si ergo non
non dependeat per generationem, dependere ne-
cessariò debet per creationem. In subsistentia autem
nulla hujusmodi est necessitas, quippe quæ ordi-
natur solùm, ut sit ultimus terminus, & comple-
mentum naturæ: unde sicut divinitus auferri potest ca-
lor ab igne, vel frigus ab aquâ, quin detur aut calor
hunc, aut frigus illi, ita & subsistentia auferri potest
à nra.

Subsist. non est modus oppositus subsist.
Subsist. à natura, quin ei quidquam aliud tributatur, præser-
tim cum subsistens modum sibi oppositum non
habeat; quod enim aliqui volunt inherentiam, seu
dependentiam à subiecto substantionis esse illi op-
positam, falso est, nec enim effectus formalis sub-
sistens. Et reddere rem independentem à subiecto,
ut supra ostendimus s. 4. n. 2. cum forma materialis,
etiam in subiecto subsistat, sicut etiam Theologi di-
cunt formam sanguinis, capillorum, & unguium in
corpo Christi terminari subsistentiæ Verbi.

VII. Quidam secundum, utrum scilicet existere vicissim
subsistens, possit, subsistens creata sine natura: In sententiâ
statuente illam esse modum, certum est non posse ut
sæpius jam dictum est, dum de natura modorum. Si
autem sit quid absolutum, ut videtur probabilius,
tunc nil vetat, quod minus existat subsistens sine
naturâ; sicut forma substantialis materialis existere
posset sine subiecto, & de facto ita existunt acciden-
tia Eucharistica.

SECTIO XII.

Reliqua ad subsistens notitiam spectantia.

I. *Operaciones denominat. nre tribuuntur suppositis.*
Quæres primò, utrum subsistens sit principium
operationum? In primis de aminative operationes
tribuuntur suppositis est certum, hinc enim orum
habuit dictum illud, *Actiones sunt suppositorum*, sicut
enim operationes vel accidentia alterius partis tri-
buntur toti composito, unde dicitur albus quis ab
albedine in solâ materia, intelligens ab intellectio-
ne in solâ animâ &c. ita & à quoque procedunt
actiones, tribuuntur suppositis: cum enim hæc om-
nia concurrant ad constitutum unum totum,
quod alteri parti propriè convenit tribuitur deno-
minativè toti.

II. *Subsistens creata, nec partialiter infinitus in operationes.*
Existimmo ergo subsistens non esse principium
influentis, nec partialiter in operationes. Ratio est,
quia non est cur quisquam existimet subsistens
partialiter influere, dum sufficiat ut sit conditio, sicut
nec influat approximatio, ut cum communis senten-
tiæ dixi in physicis: sufficiens enim virus influxiva
habet sine subsistens influente, nempe in ipsâ
naturâ, quæ per se est principium motus & quietis.
Deinde, eodem modo natura nostra producit suas
operations, ac humanitas Christi suas, sed humani-
tas Christi producit suas sine peculiari concepsu ef-
fectivo subsistens Verbi operationes enim ad extra
sunt communes omnibus tribus Peronis, & con-
sequenter procedunt à principio omnibus communi,
nempe omnipotentiâ non à personalitatibus, ergo
nos nostras etiam operations producimus indepen-
denter ab influxu subsistens. Quod autem in Di-
vinis subsistens constituant principium partiale
productivum ad intra, est quia principium productivum
debet sicutem inadæquate distingui a termino
producto, ut supra anima tertius sect. 5. n. 6.

III. *Subsistens, non conditio ad operationem.*
Quæres secundò, utrum sicut subsistens sit
conditio ad operandum? dico non improbabiliter
potest esse conditionem à priori aliquo modo re-
quisitam ad operationes, cum enim sit complemen-
tum substantiale videtur aliqua ratione requiri prius
omni operatione, sicutem prioritate dignitatis & ne-
cessitatis, ut supra etiam notavi sect. 9. n. 12.

IV. *Sicut subsistens modus.*
Quæres tertio, sicut subsistens creata res, an mo-
dus? divisi: hic in parte sunt antecores. P. Suar. d. 34.
Met. l. 4. n. 33. P. Vasq. 3. p. d. 3. c. 6. Card. Lugo d. 12.
de Incarn. c. 7. n. 83. cum multis alijs recentioribus
contendunt esse modum. P. Hurt. h. d. 11. l. 5. n. 50.
P. Arria. h. d. 4. l. 12. n. 93. & alij esse rem absolutam.

V. Certe nulla apparet urgens ratio cur statuatur
modus, nec enim est ulla ratione determinatio unius
R. P. Th. Comptoni philosophia.

aliud, nec sequitur processus in infinitum si ponatur. *Probabiliter*
res absoluta, nec tandem necessarium est ad gravem est subsistens
aliquam difficultatem vitandam, ut statuatur esse tam non modo.
modus: unde licet absolute non repugnet ut subsi-
stentia sit modus, probabilius tamen videtur non
esse, cum solum ex urgente aliqua ratione statu-
debeat in modi, ut omnes sententur.

Dices primò; sequi processum in infinitum, unio
enim subsistens est substantia, ergo debet habere *Ex eo quod*
suam etiam subsistens, quæ cum sit res absoluta, *subsistens*
uniri debet per aliam unionem, & illa iterum habe-
bit suam subsistens & sic in infinitum. *Hoc ar-*
gumentum solum est supra sect. 10. n. 6. & 7. Resp. *ergo, sicut actio quæ producitur ubicatio est sua ubi-*
caatio, ita & unio subsistens poterit esse sua sub-
sistentia. Secundò, dico unionem illam integrare
unum ultimum terminum naturæ cum subsistens,
& consequenter non egere novâ subsistens, cum
sit pars ipsius subsistens.

Dices secundò; si subsistens sit quid absolutum *VII.*
est substantia non accidens, ergo includi debet in *Quomodo*
divisione substantiæ ab Aristotele traditæ, sed non *subsistens*
includitur, dividit enim ipse substantiam in mate- *subsistens*
riam, formam & unionem, nullam faciendo men-
tionem de subsistens, ergo subsistens non est sub-
stantia. *Resp.* nil mirum Aristotelem nullam fecisse
mentionem subsistens, cum eam non norit; est ta-
men subsistens aliquo modo forma, non composi-
ti, seu forma substantialis, co-sensu quo capimus for-
mam substantialem in physicis, illa enim est prima
radix operationum, & constituit compositum, sub-
sistens autem non influit in operationes, nec con- *Subsistens*
stituit compositum, sed advenit ipsi jam constituto. *est forma*
Est ergo subsistens forma suppositi non composi- *suppositi, non*
ti. Deinde, si sit modus eadem viderit difficultas, *compositi.*
modi enim in divisione illâ debent comprehendendi,
saltem reductive, sicut comprehendit ut unio.

Quæres quartò, quæ sit causa subsistens? *Resp.* *VIII.*
causam materialē esse naturam in quâ est, & ex cu- *Natura est*
jus potest iâ edictr. qui enim diceret subsistens *causa mate-*
riæ, gratias id diceret, & cædem operâ affirmari *riæ subse-*
posteriora accidentia omnia & formas creari. *Difficultas* *stentia.*
quæ hinc viri possit ex eo quod natura existere
nequeat sine subsistens, nulla est, sic enim nec ma-
teria potest existere sine formâ & tamen eam ma-
terialiter prod. cit. Unde si subsistens tollatur ad-
huc natura persistet, ut dictum est sect. præcedent.
n. 4. sicut materia manet, licet spoliatur omni
forma, ut ostendi in Phyl. d. 10. l. 2. & 3.

Quoad causam efficientem mihi videtur proba- *IX.*
bile produci subsistens emanative ab ipsâ re, cu- *Causa effi-*
jus est subsistens: licet enim ad alias operations eum subsi-
requiratur subsistens secundum illud *Actiones sunt substantia est*
suppositorum, non tamen ad productionem ipsius sub- *ad quam*
sistens. Quemadmodum ergo res alia per emana- *spicitur.*
tionem producunt suas proprietas & passiones, ita
quidni natura a similiiter producere suas sicut multi
dicunt, licet ut res aliqua operetur, debeat esse in lo-
co, non tamen ut producat suam ubicacionem, sic
enim prius est, in loco quam est in loco, cum sit
in loco formaliter per ubicacionem.

Unde hoc docet D. Tho. 3. p. q. 16. a. 2. corp. & ad *X.*
primum, Suar. d. 4. Met. l. 6. n. 9. & tom. 1 in 3. p. 8. *Cur anima*
l. 3. P. Hurt. h. d. 11. l. 9. n. 120. P. Oviedo h. cont. 6.
p. 6. n. 19. & alij. Non tamen potest anima producere
unionem sui ad corpus, tunc quia nulla forma ope-
rari potest in corpus nisi ut illud informans, sicut
supponens unionem: tunc quia est aliquid peculia-
re de passionibus, uno autem non est passio animæ,
sicut est subsistens.

Quæres quinto, quænam res possint terminari *XI.*
subsistens alienâ divinitutis? *Resp.* illas omnes &
solas.

Qua terminari possunt aliena substantia.

solas posse qua habent propriam. Ratio à priori est, quia substantia aliena, Divina v.g. supplet locum naturalis, ergo illi solùm in rei uniri potest, quæ habet, vel habere naturaliter potest propriam. Materia ergo assumi potest à Verbo sicut & forma, Angelus etiam & corpus simplex, & composita omnia substantia, ut latius dici solet in materia Incar. licet principia hinc defumantur. Accidens vero assumi non potest à Verbo, nec enim habet propriam substantiam, cujus vices, ut dixi, supplet substantia increta. Deinde, accidens non est natura, substantia autem est tantum ultimus terminus naturæ.

Cur accidens assumi negatur à Verbo.

XII.

Quæres sexto, utrum substantia sit de essentia

hominis? Questio est de modo loquendi. Resp. itaque hominem dupliciter sumi, primò pro natura ^{citne substantia} humana, seu humanitate, quo modo sumitur in can-^{effientia hoc} tico SS. Ambrosij & Augustini illis verbis, *Tu adminis liberandum suscipiurus hominem non horrisisti virginis uerum. Hoc sensu certum est substantiam non esse de essentia hominis, quia Verbum non assumit substantiam, sed solùm naturam. Alio modo sumitur Homo, prout idem est ac natura substantia, & hoc sensu, hujus nimirum complexi, seu suppositi reduplicative sumpti, substantia est de essentia, sicut albo quæ albo essentialis est albedo.*

DISPUTATIO IX.

De Prædicamento Quantitatis.

Quid sit quantitas continua.

Quid sit quantitas discreta.

III.

Quantitas (ut omitemus quantitatem molis, & virtutis, quæ alibi explicui) duplex est, *Continua*, & *Discreta*. Quantitas continua est, cujus partes uniuersit termino aliquo communis, ut lineæ partes uniuersit puncto utriusque parti communis, ut ait Aristoteles: superficie partes uniuersit lineæ corporis superficie: partes temporis instantie. Discreta quantitas est, cujus partes termino aliquo communis non uniuersit, ut numerus, & oratio vocalis, nec enim multitudine hominum; aut acervus lapidum; nec verba aut syllabæ in oratione terminu aliquem communem habent quo uniuersit. Quantitas ergo Continua sunt hæc quinque: linea, quæ habet solam longitudinem; superficies longitudinem & latitudinem; corpus, quod longitudinem, latitudinem, & profunditatem, tempus, quod est continuus fluxus & mensura dura: ioris rerum; locus id in quo aliquid contingit. Discreta quantitas est numerus, & oratio, de quibus anteas. Sed de hoc iterum recurret sermo sect. 4. fuit.

SECTIO PRIMA.

Referuntur & refutantur variae sententiae circa effectum formalem Quantitatis.

I. sent. est eff. sum quantitatis consenserit in actuali extensiōne.

In hoc, ut in alijs omnibus, divisi sunt auctores. Afferunt aliqui effectum formalem Quantitatis consistere in actuali extensiōne & impenetrabilitate seu impénétratione. Hæc sententia sustineri nullo modo potest; Christus enim in Euchaistiā retinet suam quantitatem, ubi tamen non habet actualem extensiōnem, ut constat, cùm sit totus in tota, & totus in qualibet parte hostie. Deinde, in Nativitate, & Resurrectione habuit quantitatem, cùm tamen actu pediterraretur cum alijs quantis; quod etiam contigit post resurrectionem, quando ianuis clausis ingressus est ad discipulos.

II. sent. conceptum quantitatis statutum in ratione mensura.

Secunda ergo sententia eorum, qui assertunt conceptum & essentiam Quantitatis consistere in ratione mensura: mensura autem duplex est; *activa*, quæ facit rem aptam ut mensurari; seu quæ aliquid mensuramus; & *passiva*, per quam res quam mensuramus, reddit ut mensurabilis seu cognoscibilis quantitas sit. Pro hac opinione referri solent Soncinas, Javellus, & alij. Sed contra primò: mensurabilitas, sive *activa*, sive *passiva*, est ad iūnum passio, seu proprietas Quantitatis, non essentia: id est enim res aliqua est mensurabilis, quia habet extensiōnem impenetrabilem, unde prior est actualis extensiōnem & im-

Refellitur.

IX.

penetrabiliitas quam mensurabilis, & tamen essentia quantitatis est prior actuali extensiōne, ergo à fortiori est prior mensurabilitate, ergo mensurabilitas nequit esse quantitas essentia.

Quod si quis per mensurabilitatem dicat se intelligere primam illius radicem & mensurabilitatem remotam, tunc verum quidem dicit, sed male per ^{hic facient} cam explicat essentiam Quantitatis; perinde enim ^{questionem de nomine} facit ac si quis definat hominem esse animal risibile, & diceret id per *risibile* intelligere primam illius radicem, risibilitatem scilicet remotam, nempe rationalitatem, hic enim veritatem conciperet, impetrare loqueretur. Sicut ob eandem rationem in Physicis diximus potius afferendum subiectum attributionis Physicæ esse *corpus naturale*, quam *ens mobile*, cùm posterior definitio tradatur per proprietatem, non per essentiam.

Impugnat secundò: nam eodem modo dicere quis possit effectum formalem Quantitatis esse, ut possit dividere aliam rem quantitatim, hoc enim ^{obstat} & quæ convenit quantitati, ac posse mensurare, vel ^{cor. epum} non ^{quantitatim} mensurari: si ergo id est hæc non censetur essentia ^{non cons} in quantitatibus, quia datur aliquid aliud prius illo, ergo ^{tere in} mensurabilis nec ratio mensuræ activæ vel passiva erit essentia ^{litate} quantitatis. Contra eadem ratione dicere licet effectum formalem albedinis est, quod possit esse similis vel dissimilis alteri albedini, aut nigredini, quod tamen nullus censet esse eff. Et cum ejus primarium, sed secundarium solum, & illius attributum, & sic de alijs infinitis. Quod autem Aristoteles subinde videatur afferere effectum formalem Quantitatis esse rationem mensuræ, loquitur solum de effectu secundario, seu de attributo, non de primario, ut postea clarius constabit. Hæc autem a fortiori probant non consenserit essentiam Quantitatis in actuali mensuratione, ut videtur per se manifestum, cùm certum sit aliquid esse Quantitatem, quando nec mensuratur actu, nec assumitur pro mensurâ alterius.

Tertia sententia affimat effectum formalem primarium Quantitatis esse dare distinctionem partibus materiæ. Hæc opinio est quorundam, tam ex antiquioribus quam recentioribus, eam tenet C. preolus in d. 3. q. 1. & d. 15. q. unica; eandem tenere videtur Valsq. To. 3. in 3. part. d. 190. cap. 3. n. 25. Sed partibus contiā, si enim materia uularis statutæ lignæ esset materia separata ab omni quantitate, idque in eadem extensiōne locali in qua modo est (quod quo minus divinitus fiat nulla appareat implicatio) certè in eo casu, caput statutæ non esset pes, nec una pars ligni alia, nam si essent tunc partes illæ identificata, non possent omnino distingui, nec à se invicem dividendi, ma-

gis